

Max ROQUETA

LA PODRA D'EMBÒRNIA

TEATRE

1984

Dreches de reproduccion / Dreches de representacion

Tota reproduccion d'aquesta òbra per de tòcas comercialas es interdicha sens acòrdi dels avents drech e de l'associacion *Amistat Max Roqueta*, que deu tanben èsser assabentada de tota representacion publica de la pèça.

Droits de reproduction / Droits de représentation

Toute reproduction de cette oeuvre à des fins commerciales est interdite sans l'accord des ayants droit et de l'association Amistats Max Rouquette, qui doit être également informée de toute représentation publique de la pièce.

Contact : Jean-Guilhem Rouquette : 06 25 39 12 57

asso@max-rouquette.org

PERSONATGES

LO DÒGE

LOS SENATORS

BUFIÒLA

MIRGALHAT

DON ESTEBAN

LA COMTESSA

SILVANO

LO CAPITANI

ALDA

BRANCA

CUÒISSA-D'ÀNGEL

Scèna 1

Dintran lo Dòge, los senators, Bufiòla e Mirgalhat

Lo Dòge

Anem, senhors, nos cal pas faire esperar. (*S'arrèsta a la fenèstra*). Espiatz. Qu'aquò es bèu. Sembla que tot respeligue. La mar s'enuça, que sembla l'alènar d'una femna entredormida. Venècia, un còp de mai, es sauva. Un còp de mai, los vaissèls daus Maures an fugit davant sas estaminas.

Bufiòla

Podèm ara bufar. Venèm de luònh. Jamai, benlèu, dins tota son istòria, Venècia foguèt tant a mand de cabussar. I a pas solament tres setmanas que nos podiam, cada matin, demandar s'anàvem pas veire, amb lo solèlh, se levar sus l'horizont de la mar las bandièras verdas de l'islam.

Lo Dòge

Pòde dire, a l'ora d'ara, çò qu'es d'èstre lo que mena, a d'oras parièras. Quand totes, cap a nos se viran, que tot un pòble dins ta man a pausat sa fe coma son espèr e fins a la garda de sa vida ; qu'òm sap l'auçada dau dangièr, qu'òm es pus qu'un òme rosegat dau dobte, dau lagui, e de còps que i a de la paur - o pòde dire sens vergonha, quau es que, sabent, podriá pas conóisser la paur ? - e que cal mostrar als autres la patz de l'esperit, lo voler suau, l'espèr sens manca, i a quicòm dins l'eime que se desfa, qu'es macat per sempre mai, que jamai, pus jamai non se retraparà.

Mas daissem tot aquò. L'ora es a la gaug e non pas a la pena.

Mirgalhat

Es, de segur, grand gaug, quand òm a mancat d'èstre lo Dòge darrièr de Venècia, de viure, au solèlh dau triomf lo retorn daus capitans de mar. Mas per nosautres, que, còsta de vos, podiam cercar a las fòrbandas daus palaises, lo luòc ont serián crocadas nòstras tèstas, nosautres que podiam devinhar sus l'aiga viva la rega de gruma de las galèras qu'enrabalarián femnas e filhas cap au lièch dau sodard, es ara amb un pitre mai ufle que se l'aire tot de Venècia l'aviá conflat, que bevèm a la lutz d'aquel jorn l'alè salabrós de la libertat.

Lo Dòge

Es per aquò qu'ai volgut qu'aquel jorn ont tornarà l'escadra siague un jorn de fèsta majora e de libertat plena per nòstre pòble respelit.

Mirgalhat

Avètz rason, Senhor, de segur, de los reçaupre amb grand onor. Mas vos dirai que crente fòrça de veire autant dobrir la dralha a tot lo baujum d'un chorma descabestrada.

Bufiòla

Sai que, après tant d'espròvas, es pas marrit de bailar d'aise a un pòble qu'a tant patit. Mas siái coma mon amic Mirgalhat, e me sembla que l'onor e lo renom de la Republica ne podrián patir encara mai.

Lo Dòge

Es qu'auriatz adejà delembrat aquelas oras ont esperàvetz cada nuòch, sens trapar lo sòm, lo còp que tustarián las pòrtas, e los crits de las femnas entre mans daus Infidèls e la mòrt sus vos, a cada moment ?

Bufiòla

Se pòt pensar que, quau que siague venceire, es d'eles que las femnas, sempre, an lo mai de crentar.

Lo Dòge

Dins lo triomf que vòle per de vèspre, e qu'escafarà, crese, per longtemps, tot çò qu'a poscut, tot çò que se poirà passar en aquesta guèrra, caucanha sus çò que se poirà passar. Una fèsta es pas jamai qu'una nuòch de fèbre e de baujum. E los venceires son de Venecians, los òmes de las filhas o sos fraires. Coma los afrairar als Infidèls qu'an vencuts ?

Mirgalhat

E los capitans estrangièrs, Sénher ? Es encara a eles qu'anarà la maja part de glòria.

Lo Dòge

E la volètz mesurar ? Podètz dire qu'aquel capitani espanhòl...

Bufiòla

Don Esteban ?

Lo Dòge

Don Esteban, òc ; es d'el, fin finala, de son accion bauja, qu'es venguda la victòria. Cadun de nosautres, e Venècia tota li devèm de viure au solelh d'aquel jorn.

Mirgalhat

A ! Ne podèm parlar ! Sembla que dins Venècia tota n'i aja pas que per el. Sabètz que las Donas daus grands noms de la vila an passat la nuòch sus los grasses de davant lo Palais, per pas mancar la minuta ont lo pè d'aquel espanhòl tocariá lo maubre de Venècia ? Aquel baujum passarà sens daissar d'ombras. Ges de nosautres seriá pas estat aquí per veire çò que Venècia seriá estada jos lo gal roge. Anem, Senhors, s'es vertat qu'a tot òme cada jorn deu bailar sa minuta de foliá, porgissem a la Republica aquel jorn plen. Davalem ara sus la plaça. Dins lo Palais desèrt sobrarà l'eime etèrna de Venècia. Mas es au pè de las colonas de Sant Marc qu'au jorn de uòi batrà son còr.

Scèna 2

Dintran la Comtessa e Alda.

La Comtessa (*A la chut-chut.*)

Son davalats ?

Alda

Ausisse pas pus res.

La Comtessa

As sonat Branca ?

Alda

I ai mandat Silvano. Deuriá èstre tornat. Jamai pressat, Silvano.

La Comtessa

S'èra pas per rabalar per carrièiras amb una còla de galapians... (*Dintra Branca, sirventa.*) A ! Siás aquí !... L'as vist ? ... Alda, vai-te'n jogar dins ta cambra.

Alda

Me sonaretz, quand serà ora de davalat ?...

La Comtessa

Fins que te sone, bolegues pas. (*Alda sortís*)

Scèna 3

La Comtessa

L'as vist ?

Branca

L'ai vist. Pas longtemps.

La Comtessa

Li as bailat la letra ?

Branca

Es tot escàs se l'ai poscut veire una minuta.

La Comtessa

Èra pas sol ?

Branca

Nani.

La Comtessa

Amb quau èra ?... de femnas ?...

Branca

Una.

La Comtessa

Quau ?

Branca

La Marquesa Addina.

La Comtessa

Èra matinièira.

Branca

Ne sabe qu'an passat la nuòch a l'espèra daus vaissèls.

La Comtessa

T'a vista ?

Branca

Crese que m'a reconeguda. Ai esperat que se vire devèrs la mar ; m'a espiat, el.
A agut la letra dins los dets sens que l'autra sen'avise.

La Comtessa

A legit ma letra ?

Branca

Crese.

La Comtessa

T'a poscut res dire ?

Branca

Aviá pas finit de legir, qu'una man se pausava sus sos uòlhs. Tot risent, la Marquesa i a pres la letra e n'a fach en un virat d'uòlh tot un fum de parpalhòls blancs volastrejant au vent dau Canal Grand.

La Comtessa

A daissat faire aquò ?

Branca

Risiá ; de son rire de lop.

La Comtessa

T'a pas fach cap de signe ?

Branca

S'es pas pus revirat.

La Comtessa

Creses que pòsca èstre amorós d'aquela Marquesa de rescontre que son paire vendiá de pelhas dins las carrièiras daus mercants ?

Branca

Se caliá cercar d'ont es que ven, el...

La Comtessa

Es un grand de las Espanhas. Ten au mens una mièja dotzena de noms. E se vei qu'es de grand estraci.

Branca

Saique...

La Comtessa

Es una vergonha per la Republica de Venècia de lo veire se faire amb la filha d'un mercandenaire.

Branca

Es veusa d'un marqués venician que ten tres Dòges entre sos avis.

La Comtessa

Aquò's tot çò que la Reina de la Mar a poscut li porgir : una drapièira. E que, de vèspre, a la fèsta, au Palais, me vendrà desfisar davant la ciutat tota. (*Un temps*) Creses que l'aima ?

Branca

L'aima... per uòi. Deman, aquò's pas segur. Quant n'avèm vist que li passèron per braces. (*Un temps*) Se ditz, pasmens, que de tota la guèrra, aquò's a ela, a ela sola, qu'escriviá. E disián encara, de matin, mas deu pas èstre que de contes...

La Comtessa

De qué disián ?

Branca

Que l'anava maridar.

La Comtessa

La maridar ! Aquò deu pas èstre. Espia-me, Branca. Aquí esclarada per lo rebat de l'aiga... Espia-me. E diga-me s'aquela cara pòrta adejà l'ombra dau vielhonge ?

Branca

Òque non, Senhora. S'i vei sobretot la calor de l'estiu sus un bel fruch que s'amadura.

La Comtessa

Diga-me s'aquelas bocas son passidas d'aver tròp aimat ?

Branca

An la sang de la miugrana quand se dobrís.

La Comtessa

E aqueles uòlhs, diga-me se la flamba n'es retombada.

Branca

Pron de recalíu per faire cremar la pineda tota de Ravena.

La Comtessa

Escota, Branca. Sabes plan que lo jorn que l'amor se n'anarà de mon còr, es que serai expandida, tant freja coma lo maubre de l'ataüt. Sabes qu'ai culhit aici la flor dau mond, e qu'aquelas fenèstras an ausit dempuòi quinze ans mai de sospirs, de plors e de serenadas que se ne farà jamai enluòc sus la tèrra tota. Escota, Branca. De vèspre, davant Venècia acampada, serà pas dich que l'amor passarà sens se revirar davant la Comtessa Anna de Belmonte. Puslèu que d'o veire, aimariái melhor me cremar la cara a la flamba dau solpre e m'ensebelir viva al fons d'una clastra ont las monjas pregan Dieu, jos de raubas de lana.

Branca

Aimatx donc aquel Capitani. Vos que sabiatz subretot desconsolar los òmes, que disián qu'aviatz en plaça dau còr una pèira negra ?

La Comtessa

Sabe pas se l'aime. Mas sabe que l'eròi de la victòria deu pas mancar de se clinar, el tanben, davant la Comtessa Anna de Belmonte.

Branca

Vòstra beutat i bastariá. Mas crente, malurosament, que siague un pauc tardièr.

La Comtessa

Seriá aquí, d'aquesta ora. M'auriá vist, se aquela Marquesa...

Branca

Es un pauc tard...De vèspre, a la fèsta, seràn ensems, totes dos ; tota la fèsta.

La Comtessa

Aquò pòt pas èstre, Branca, aquò deu pas èstre. S'aquela fèsta es pas la de ma victòria, pòt pas èstre qu'aquela de ma vergonha.

Branca

Se pòt pas barrar la pòrta a la Marquesa. Lo Capitani demorarà amb ela e Venècia tota serà per eles. Ai ! es tròp tard. Caldriá un miracle.

La Comtessa

Lo cèl me pòt pas abandonar e daissar s'espompir tala vergonha.

Branca

Lo cèl, crese pas gaire, mas, quau sap ? ... benlèu l'infèrn...

La Comtessa

De qué dises ? Ara, cal faire quicòm, qué que ne siá lo prètz ; que siaguea mos genolhs, de vèspre, lo sauprai ben, après, gardar tota sola... de qué dises ?

Branca

Res, Senhora. (*Un temps*)... disiái que, benlèu, una pregariá secreta, un pater petit, una incantacion, qué sabe, ieu ?... Coma sabe que se'n fa dins la vila bassa.

La Comtessa

Ne... coneisses una ?

Branca

Ieu non. Mas quauque vièlha que coneisse.

La Comtessa

Vai la quèrre, sulcòp.

Branca

Ela, aici ? I pensètz pas ! Quante bruch per la vila, se sabiá que Cuòissa-d'àngel a sas dintradas au Palais ducal.

La Comtessa

Cossí faire ? ... Pren un de mos mantèls.

Branca

Mas sa cara, Senhora, sa cara ?

La Comtessa

De qué ?... Sa cara ? Es tant vièlha ?

Branca

S'èra pas qu'aquò ! Sa cara es una òrra plaga, e sagnosa, ont los uòlhs lusisson coma de calelhas au fons d'una carrièira bòrnha ; sa cara es rosegada d'un mau sens remèdi ; e tant afròs que fariá recuolar los mòrts.

La Comtessa

E dises qu'a de poders ? ...

Branca

Segur.

La Comtessa

Qu'amague sa cara jos la masqueta e la poncha. Vai, Branca, e torna lèu.

(Branca sortís.)

Scèna 4

La Comtessa (*sola*)

Alda !

Alda

Senhora.

La Comtessa

Vèni. Sarra-te de la parabanda. Aquí ; diga-me çò que veses.

Alda

Vese un fum de mond que s'entremescla sus la plaça. N'i a tant que los colombs tròban ges de luòc per se pausar e volan en ceucles dins lo cèl.

La Comtessa

Mas, enbàs, de que veses ?

Alda

Sembla que Venècia tota siá acampada sus la plaça.

La Comtessa

L'as dich. Veses los vaissèls ?

Alda

Vesi las fustas que balancejan dins lo cèl de la mar. I a de flambas de tota color, d'estaminas e de bandièras. E de barcas que sautan sus las èrsas. Quane bèu jorn, Senhora. Jamai tant bèu jorn s'es pas levat sus Venècia.

La Comtessa

Veses la tenda dau Dòge e dau Senat ?

Alda

La vese au pè de la colona dau Lion.

La Comtessa

Veses los capitans de la mar ?

Alda

De tant luònh ! Crese que son passats. Davalarem pas, Senhora, sus la plaça ?

La Comtessa

Una filha de ton reng se deu pas mesclar a la guinèa. Una filha de ton atge deuriá mostrar pensar mai amadurat e non s'accontentar d'aquelas fèstas ont lo pòble s'abestís. E veire endacòm mai que las estaminas de color e los colombs que ceuclan.

Alda

Siái totjorn soleta. Ai ges d'amiga per jogar.

La Comtessa

As Silvano qu'es de ton temps.

Alda

Silvano ? Es totjorn per carrièiras e sómia pas que de batèstas. Digatz, Senhora, me prendrètz pas, a la fèsta ?

La Comtessa

T'o dirai totara. Aquí Silvano. T'avèm esperat.

(Dintra Silvano.)

Scèna 5

Silvano

Perdonatz, Senhora. I aviá tant de chorma que siái demorat de temps sens poder me faire un camin. Ara qu'an virat endacòm mai, ai poscut agandir au Palais. Quana fèsta ! Quane triomf ! Ai vist l'Amiral de la Mar au cap de sos vaissèus, e los capitanis estrangiers !

La Comtessa

Los as vist ?

Silvano

La glòria dau capitani Esteban tinda pus naut que las campanas totas de Venècia.

La Comtessa

L'as vist ?

Silvano

Ai seguit son anar a través lo cridar de la chorma : la mar mai descabestrada èra res davant aquel tempèri que la gaug e l'estrambòrd largavan sus aquel pòble acampat. Se butavan, cridavan, s'estripavan, se caucigavan, se trepillhavan...

La Comtessa

Mas el, de qué fasiá ?

Silvano

El, es totescàs se podíá se dobrir un camin. Risiá de veire tot aquel mond que se batiá per tocar l'enbàs de son mantèl o la pluma nauta de son capèl. Crese pas que siá estat tant pròche d'èstre espotit quand guerrejava los Sarrasins. E pasmens, ges de glòria se pòt mesurar a la sieuna. Son vaissèu mièg-negat, mièg-cremat, lo trasiá sus lo vaissèu amiral de l'enemic, e sol, lo primièr, amb l'espasa e la manaira, sautava sus lo pont daus Turcs. Quante chapladís ! Vint còps l'an cresegut mòrt, vint còps sortiguèt de la flamba e dau fuòc coma un diable tot ennegrit per l'infèrn.

La Comtessa

Quau t'a dich tot aquò ?

Silvano

Venècia ten pas qu'una votz per cantar sas victòrias : tres còps es tornat quèrre una victòria que dejà pausava lo pè sus la galèra dau Soudan.

La Comtessa

Es bèu ?

Silvano

Es plan vestit e sas armas son mescladas d'aur. Sus las espatlas, pòrta una capa roja.

Es jove ?
La Comtessa

Nani. Es vièlh.
Silvano

Coma, vièlh ?
La Comtessa

Ten benlèu trenta ans.
Silvano

Grandmercé, estornèl. Coma s'èra èstre vièlh que d'aver trenta ans.
La Comtessa

Vòle dire qu'es pas de mon temps.
Silvano

S'èra de ton temps, seriá pas Capitani de la Mar.
La Comtessa

Empacha pas...
Silvano

Au primièr sarrasin que veiriás, paure Silvano !...
La Comtessa

La Comtessina me pren per una filha.
Silvano

Anatz. Demoratz aici a jogar. Tornarai lèu. Se Branca tornava, me sonatz
sulcòp.
La Comtessa

Òc, Senhora.
Silvano

Scèna 6

Silvano

Volètz jogar amb ieu ?

Alda

Se vòls

Silvano

A de qué ? Als palets, als cotelets, a renguetas ?

Alda

A rengueta se vòls. Lo carrat serà lèu fach amb los malons dau sòu. Pren aquel.
Aquí.

Silvano

A vos de començar.

Alda

Coma ? A ieu ?

Silvano

Vos baile d'avança.

Alda

Per de que siás segur de ganhar.

Silvano

Quau vos o a dich.

Alda

Ne siái segura. Seria plan lo primièr còp.

Silvano

Perdequé donc jogar se sètz segura de pèdre.

Alda

Per veire quant de temps aquò se podrà esperlongar. E puòi, i auriá pas pus de jòc se i avia pas de jogaires que, totjorn perdent, vòlon sempre jogar.

Silvano

Es benlèu aquò que fa lo plaser de jogar.

Alda

Sufís. Jòga. A tu.

Silvano

A vos.

Alda

Vas a la fèsta, de vèspre ? A tu.

Silvano

Plan segur. Manca la fèsta de la Victòria ! La fèsta de segur mai bèla qu'ajam vista dempuòi cent ans. Mas vos ?

Alda

Ieu, vese ben que me caldrà demorar sola dins ma cambra, embarrada.

Silvano

Mas, la Comtessa vos pren pas amb ela ?

Alda

Los còps passats, per tota fèsta, me preniá. Disiá qu'ère sa sòrre. E ara, sabe pas perdequé, vòl pas. Ara que n'auriái tant de plaser.

Silvano

Es benlèu per aquò. E vaquí. Ai ganhat.

Alda

Un còp de mai. Te l'aviái dich.

Silvano

Vos, las filhas, saupretz pas jamai jogar a ges de jòc. Per de que, tot jogant, pensatz totjorn a quicòm mai ; sètz pas jamai a çò que fasètz. E d'aquel temps, vos avisatz pas que l'òme es aquí...

Alda

... que nos engana.

Silvano

Ai pas chicanat !

Alda

Sabes pas chicanar al jòc, mas gasanhas totjorn. Coma vòls qu'òm se mesfise pas. Te caldrà saupre me contar deman çò qu'auràs vist de bèu.

Silvano

I aurà tròp de causas per se las poder remembrar totas.

Alda

Auràs pas qu'a barrar los uòlhs per veire desfilar la fèsta tota.

Silvano

S'ère vos, cargariái una masqueta e davalariái me mesclar au mond. Un còp dins la chorma...

Alda

Serà ben un còp d'azard se siái pas embarrada a clau dins ma cambra. Me caldrà passar la nuòch a la fenèstra, a ausir de luònh las musicas, a espiar los fuòcs que ròdan sus l'aiga negra, e a me desconsolar de tot lo plaser qu'èra per ieu e que me lèvan.

Silvano (*S'enuça.*)

Me cal davalair. Es l'ora que dobrisson lo Conselh de la Mar. Los vòle veire.

Alda

Acampa tas peiretas. Lo còp que ven que jogarem, me daissaràs ganhar.

Silvano

Ai pas jamai chicanat.

Alda

Siás tant messorguèr coma chicanaire. Mas lo que chicana finís toutjorn que ne tròba un de mai chicanaire qu'el.

Silvano

Venètz pas ?

Alda

Me cal demorar aici. La Comtessa m'espèra.

Silvano

Adieu-siatz, Comtessina.

Alda

Adieu-siatz, messorguèr.

Scèna 7

(*Dintran Branca e Cuòissa-d'àngel*)

Branca

I a pas degús. Es aquí que nos deviá esperar.

(*Pica dos còps a la pòrta de la Comtessa, doçament.*) Silvano ! Silvano ! (*Un temps.*) Degús. La me cal anar querre. E lèu. M'esperaretz aici. Avèm pas previst aquò. Òm se deu pas fisar a un dròlle. Vos anatz metre aquí, dins lo canton de la fenèstra. Amagatz vòstra cara d'a fons, amb un flòc de la poncha. E ara, sus vòstra vida, de tot lo temps que serai pas tornada, quau que siá que venga aici, qué que vos digan, demoraretz muda coma un peis. Quand seriá lo Dòge ! (*Un temps.*) Sabètz çò que vos espèra se vos reconeisson ?

Cuòissa-d'àngel

Sabe, sabe.

Branca

Plan embarrada dins una saca, Cuòissa-d'àngel anarà contar als peisses, dins la fanga de la palun, las maravilhas dau Palais.

Cuòissa-d'àngel

Sabe, sabe.

Branca

De ges de mena de biais, degús deu pas saupre quau siatz. A lèu-lèu.
(*Sortís.*)

Scèna 8

(*Dintran Don Esteban e un autre Capitani*)

Don Esteban

E las Dònas, Capitani ?

Capitani

Aquò's la mena de flors que Venècia es acostumada a n'ensebelir sos sauvaires. Los braces me tomban e n'ai los genolhs que tremolan.

Don Esteban

Es vertat que per un conquistaire, aquela ciutat dobrís un pauc tròp sens pena sas pòrtas. Siái un pauquet laguiat d'aquelas beutats que demandan pas que de se rendre. Dins mon país, òm a lo gost de la conquista. Aquò's lo prèt看 sol que tròbe a l'amor.

Capitani

Siái vòstre òme amb aquò, Don Esteban.

Don Esteban

Ailàs, sèm pas aici en Espanha. (*Agacha, drecha dins son mantèl, la femna*) De qu'es aiçò ? Lo vestit es pas d'una chambrièra e l'auçada e lo pòrt son d'una filha de grand ostal. (*Naut*) Vos saludam, bèla Dòna e vos pregam de perdonar çò qu'avètz poscut ausir sus las Dònas d'aquesta vila. Vos plai d'aculhir nòstre respècte per lo silenci mespresós que s'ameritavan aquelas paraulas de soldat. (*Un temps*) Tant lèu, e déjà jos la masqueta ? Aime lo mistèri, mai encara que l'orgulh e mai, benlèu, que la beutat.

Capitani

Déjà lèsta per la fèsta nòstra, de vèspre !

Don Esteban

Las bèlas non pòdon esperar. Pòsca lèu lo solelh, pasmens, d'aquel bèu jorn, se negar dins la mar e las estelas alucar per una longa nuòch los fuòcs esterlucants de la beutat. (*Un temps*) Ges de paraula ? Aime lo silenci de la fiertat. Puòi que vòstra paraula es d'un prètz tant ric, la vòli suplicar de me reténer lo primièr brande que se farà.

Capitani

S'es tròp pregar qu'una paraula, a ieu me bastarà d'un signe, un pichonet signe que siá entre vos e ieu coma un arcolan entre lo bèu temps e la ploja. (*Silenci ; a Don Esteban :*) Calem-nos. E s'èra la Dogaressa ?

Don Esteban

Quand seriá la molher dau Diable ! Au bèu contrari. Ges de Dogaressa refusariá de respondre als venceires daus Turcs. Adonc, ges de gràcia ? Pas solament la poncha d'un deton a potonejar ? (*Un temps*) Deu pas èstre veneciana. Es la primièra, dempuòi que mon pè a tocat tèrra, que non me venga quèrre per me menar a sa cambra.

Capitani

Primièr desfèci d'un venceire.

Don Esteban

Anatz un pauc lèu, Capitani. Ai totjorn cercat l'enemic mai ferotge.

Capitani

Lo sabèm, Don Esteban. Mas una femna, emai a Venècia, se pren pas a l'abordatge coma una galiòta turca. E puòi, quau sap, seriam pas tròp de dos per i cantar l'aubada ?

Don Esteban

Aquò's vertat, Capitani. Mas l'azard nos va despartir. Avètz un sequin ?

Capitani

Aquí n'ai un, que deu pas res a degús.

Don Esteban

Es bon. *(Bas)* Viratz l'esquina, coma ieu, a la Dòna. A vos de causir.

Capitani

Tèsta.

Don Esteban

Es crotz. Ai gasanhat.

Capitani

Bona vesprada, Don Esteban. E que siá messorguièr lo provèrbi : « Urós al jòc... » *(Sortís)*

Don Esteban

Grandmercé lo cèl que nos porgís aquela patz, aquela soletat, aquel silenci, solemne coma per saludar l'espelison de quicòm de grand... aquel silenci tant prigond a l'entorn de dos còrs per que se pòscan ausir. Es un miracle ont lo cèl metèt la man qu'aquela soletat dins un Palais sens relambi bronzinejant de la vida d'un Estat. Aquela soletat que lo cèl nos partís, tressalisse, somiant que pòt èstre rompuda, en un virat d'uèlh, per lo passatge de quauqu'un. E qu'aurem daissat passar la minuta qu'a dos èstres que se cercavan sens lo saupre l'astrada i aviá assegurats... *(Un temps)* Perdonatz. M'auriái degut presentar. Don Esteban, Capitani d'Espanha. E ieu qu'ai pus qu'a dobrir la boca, a levar lo det per veire a mos genolhs çò que Venècia ten de mai fresc, de mai tendre e de mai bèl, ieu que, tornat de la mòrt, siái prèste a i tornar deman, ne vos prègui, de genolhons, bailatz-me una tèuna, una paura gaug, la d'ausir lo son de vòstra votz, la d'entrevèser vòstra cara. Avètz peur ? Cranhissètz que la vila tota sàpia deman lo nòstre amor. Aquò's sentida que m'agrada. Aquí tinda lo clar dau metal pur, de l'amor verai aquel que vòl èstre e non paréisser. Grandmercé. Sus la santa crotz de mon espasa, ne fau lo sacre. Ges d'eime au mond sauprà pas solament que m'avètz vist. Vos veire, embarrar vòstre imatge au mai secret dau còr e puòdi me n'anar, luònh, per que l'enveja de vos tornar véser non rosigue mai ma vida, aquò's tota ma pregariá. *(Silenci.)* I a donc ges de tendrum, ges de pietat en vos ? L'amor i davalèt jamai coma un rai de solelh sus la nèu ? Mas quau siatz, vos, desconeguda, sens moviment e sens paraula, coma una divessa de pèira ! *(Tot al còp descadenat)* E vos pensatz qu'ai de sang de castrat dins las venas ? E que l'armada tota de la Republica me podriá levar l'enveja d'una femna quand la vòle ? De qu'es donc aquel silenci de mesprèt ? Vos sufís pas de me veire plegar dins la polsa un genolh qu'ai jamai plegat que davant Dieu emai encara...Anatz ! *(Se trai sus ela per l'arrapar. A aquel moment, sens una paraula, Cuòissa-d'àngel desnuda sa cara manjada de lèpra)*

Dieu me perdone !

(Sortís de recuolons)

Scèna 9

La comtessa

Don Esteban !

Don Esteban

Senhora !...

La Comtessa

Aquò's lo vent de la victòria que vos a menat cap aici.

Don Esteban

Plan vos salude, Senhora ; seriá puslèu la man de Dieu !

La comtessa

La benesègue. Es qu'aurem pas lo bonur de servir un brieu còsta de nos l'òme que Venècia tota vòl per ela ?

Don Esteban

Perdonatz. Lo temps me buta. Siái esperat.

La Comtessa

L'amor ? La glòria ?

Don Esteban

Lo Dòge.

La Comtessa

Es un rebat de la glòria. Mas l'amor vos espèra en tot canton d'aquel Palais.

Don Esteban

Me n'avise. E sabe ausir los avertiments dau cèl.

La Comtessa

Quin avertiment ?

Don Esteban

L'amor es pas qu'una masqueta amb detràs lo vielhonge e la mòrt.

La Comtessa

Mas qual siatz, vos ?

Don Esteban

Qual siái ? Don Esteban de Córdoba y Miraflores, Comte de Sant Angel, Marqués de la Sangre de Dios, Duc de la Mar, al servici de la Republica serenissima e de la Santa Gleisa dau Crist.

La Comtessa (*Bas.*)

Lo saviái pas tant religiós. (*Naut*) Çò que m'estona, Senhor Capitani, aquò's pas l'auçada de vòstre reng, mas de veire lo mai valent daus soldats de Venècia e d'Espanha se n'anar de reculons.

Don Esteban

Quand la man de Dieu se fa veire...

La Comtessa

La man de Dieu ?...

Don Esteban

Me podètz pas comprene, perdonatz.

La Comtessa

Un brieu encara...

Don Esteban

Pòsca vòstra Excelléncia me desencusar, mas lo Conselh de la Mar deu pas esperar.

(*Sortís*)

Scèna 10

La Comtessa

Es baug, o se trufa de ieu.

Branca

Vos cèrqui de pertot, Senhora. Ai aquí la femna que vos n'ai parlat, Cuòissa-d'àngel.

La Comtessa

M'a mespresada. M'a parlat de Dieu, d'avertiment, te sabe ieu. Es coma baug.

Branca

Benlèu que i an fach beure quauque vin d'èrba encantat.

La Comtessa

M'a mespresada, es passat tot lis davant ieu ; es totescàs se m'a saludada. Quau podrà jamai me revenjar d'aquela escòrna, me lo menar als genolhs, tot plorant

lagremas de sang ? Ma fortuna a quau farà d'el, de vèspre, a la cara dau mond, mon esclau amorós ; mas quau podrà ?

Cuòissa-d'àngel

Ieu, Senhora.

La Comtessa

Quau es qu'a parlat ?

Cuòissa-d'àngel

Cuòissa-d'àngel, Senhora, que vos parla de qué metre lo Capitani de genolhons davant vos.

La Comtessa

Ères aquí ?

Cuòissa-d'àngel

I ère.

La Comtessa

As tot vist ?

Cuòissa-d'àngel

Òc.

La Comtessa

Ma vergonha es facha.

Cuòissa-d'àngel

Lo revenge ne serà que mai grand.

La Comtessa

Ne siás segura ?

Cuòissa-d'àngel

Voldriái èstre tant segura de vòstra reconeissença.

La Comtessa

Aquò compta pas.

Cuòissa-d'àngel

Per vos, belèu. Mas per ieu, fòrça. Siái pro vièlha per saupre que « passat lo sant, passa la fèsta. »

La Comtessa

Pòdes dobtar de ma paraula ?

Cuòissa-d'àngel

Ausarai pas dobtar de vòstre aur.

La Comtessa

Quant ne vòls ?

Cuòissa-d'àngel

Cresiái qu'un grand amor se mercandejava pas...

La Comtessa

Quau t'a parlat d'amor ?

Cuòissa-d'àngel

Ne vos caldrà pasmens un pauc per balhar son poder a ma teriaca.

La Comtessa

De qué me cantas ?

Cuòissa-d'àngel

Se se troba pas au fins fons de vòstre còr un pauc d'espèr entredormit, es de bada qu'escamparètz als uòlhs de l'espanhòl la polsa que veja-aicí dins son saquet.

La Comtessa

N'i a pas fòrça.

Cuòissa-d'àngel

Quand aviái vint ans, se, dins la pauma de la man, l'aviái auçada dins lo vent, sus la plaça Sant-Marc, n'i auriái ben agut pron per que tot çò que i a d'òmes dins Venècia se vengue de nuòch acampar e raufelar jos ma fenèstra.

La Comtessa

A vint ans degús a pas besonh de ta polsa.

Cuòissa-d'àngel

Ère pas a vint ans tant bèla coma vos ara ; solament, au còr, aviái una calor d'amor mai cremanta que lo solelh d'agost.

La Comtessa

Crese qu'ai pron de desirança encara per ajudar vòstre encant.

Cuòissa-d'àngel

N'ère segura. A vint ans, basta a la set qu'òm ten una gota d'aigatge plegat dins lo còr d'una ròsa ; mas a trenta, òm beuriái la mar.

La Comtessa

Perqué t'escondre la cara ?

Cuòissa-d'àngel

Quand l'òme que voluntatz se rabalarà de genolhons davant vos, agachatz de pas jamai i demandar perdequé tape ma cara ; pas que d'i somiar, l'encant seriái plegat per sempre mai.

La Comtessa

Baila-me la polsa.

Cuòissa-d'àngel

Dos cents sequins.

La Comtessa

Baila-li tres cents, Branca.

Cuòissa-d'àngel

Vese que vos demòra encara pron d'amor dins las mesolas. Avètz una copa ?

La Comtessa

Ara te cal una copa ?

Cuòissa-d'àngel

Nani, Senhora. Sabi que la talent daus paures deu pas aver tròp longas dents. Aquò's solament per i vojar la polsa.

La Comtessa

(Pren sus un mòble una copa d'aram dau fons plat e tampada coma un cibòri)

Aquela d'aquí farà plan. Se pòt tampar. Aital, los ventolets m'anaràn pas cercar tota una carrièira de galants.

Cuòissa-d'àngel

(Riseta) Aquela polsa es pas facha per de còrs secs. Un encant, i cal creire.

La Comtessa

I creirai quand aurai l'òme aquí davant, tot ara, o de vèspre. Lo vau anar quèrre quand davalerà dau Conselh de la Mar e lo sauprai ben menar aici.

Cuòissa-d'àngel *(Coma legiguent una lei)*

Aquel o aquela que vòl èstre aimada a pas qu'a escampar aquela polsa als uòlhs de l'autre.

La Comtessa

Amb la man ?

Cuòissa-d'àngel

Coma que siá, o puslèu, coma aquò s'endevendrà.

La Comtessa

E un còp escampada als uòlhs ?

Cuòissa-d'àngel

Esperaretz lo temps de tres Paters e de tres Ave, pron per que la poison d'amor s'expandigue dins las venas.

La Comtessa

E après, de que farà ?

Cuòissa-d'àngel

Çò que farà ? O demandatz ? Siatz venguda a trenta ans per non saupre çò qu'es un òme en mal d'amor : aqueles uòlhs dobèrts e que veson pas, aquel aire de sòmi, aquel anar de dormir-drech, aquela boca entredobèrta, coma aquela dau peis tirat de l'aiga. Serà davant vos coma un enfant, e se lo pregatz de s'anar negar per amor de vos dins lo Canal Grand, i anarà tant pausadament que se i aviatz dich d'anar a la font vos quèrre un veirat d'aiga.

La Comtessa

E aquò deu durar tota la vida ?

Cuòissa-d'àngel

O ! Senhora. Aquò passa l'òsca. Quand lo cèl, que faguèt los òmes e las femnas, a pas encara trapat lo biais de faire un amor que siague long coma una vida, voldriàtz que ieu, paura femna, per tres cents sequins, vos assegure quicòm de tant long ! E puèi, siatz tant segura d'èstre pas lèu laguiada d'aquel galant, de sos sospirs de lausèrt, de sos uòlhs de peis rostit, de sas bocas mai secas que d'esca. Grand gaug qu'aquò tengue fins qu'a la guèrra que ven.

Branca (*Compta*)

Dos cent nonanta uòch, dos cent nonanta nòu, e aquí los tres cents sequins. Lo compte i es.

La Comtessa

Aquí lo prèt de vòstre servici e de vòstre silenci.

Cuòissa-d'àngel

Jos aquel pes coma una lausa, ma lenga serà tant muda coma un mòrt.

La Comtessa

Branca vos va tornar menar a vòstra androna. Adieu-siatz, femna Cuòissa-d'àngel.

Cuòissa-d'àngel

Adieu-siatz, Senhora, e pòsca l'amor enflorir vòstra vida.

La Comtessa

E se l'encant jogava pas ?

Cuòissa-d'àngel

Coma ?

La Comtessa

Se l'òme, maugrat l'encant, m'aimava pas ?

Cuòissa-d'àngel

Serà qu'aurà mancat a vòstre còr la beluga que deu tot cremar.

La Comtessa

Beluga, una flamba tant arderosa qu'a vint ans !

Cuòissa-d'àngel

Se n'es aital, l'encant se deu complir, o senon vòle que l'infern me prengue, que son fuòc gisclè jos mon pas e que, davant Venècia tota, Cuòissa-d'àngel s'i aprefondigue.

(Branca e Cuòissa-d'àngel sortisson)

La Comtessa

Aital siá ! *(Un temps)*

Silvano ! *(Un temps)* Silvano ! *(Dintra Silvano)*

Silvano, t'ai sonat per te fisar la garda de quicòm de mai preciós que tot l'aur de la Republica. As aquí, sus la taula, una copa tapada. Me cal davalar, un brieu. Demoraràs aici. Siás un òme ?

Silvano

D'onor, per vos servir.

La Comtessa

L'anam esprovar. Ges al mond, ges, quand seriá lo papa de Roma deu pas tocar aquela copa.

Silvano

La vau gardar coma s'èra lo Sant Grasal.

La Comtessa

Va plan. Sauprem lèu se siás un novèl Galahaut. M'as ben entendut. Defende a quau que siá, tu tot primièr, de tocar la copa, o de ne levar lo cabucèl. Tornarai lèu. La daisses pas de l'uòlh. A totara.

Scèna 11

(*Silvano, coma empeirat, agacha la copa e canteja, bas, sus un aire de sansonha :*)

Silvano

Sus un blanc caval d'ivòri
Galahaut passa lo mont
Dau rebat dau Sant-Cibòri
es emblanquinat son front.
Frejas son las nautas combas
e clar e linde lo cèl.
Mas ges de votz dins las brancas
per li dire son camin ;
e ges d'aucèl d'aur que plana
dins los gorgs gelats de l'èr.
E ges d'ombra d'eime viva
per anar dins son desèrt.

(*Dintra Alda*)

Alda

Parlas solet ? Ò lo bèu cant ! Ai sempre aimat los bèus contes.

Silvano

Es pas un conte...

Alda

Pas un conte ? Coma se Galahaut podí viure eternament...

Silvano

Ont viu un òme d'onor, sempre viu Galahaut.

Alda

Silvano, sai que, per azard, aquò seriá tu, Galahaut ?

Silvano (*Seriós*)

Tanben se pòt.

Alda

Galahaut a Venècia ?

Silvano

Caucanha lo luòc se l'accion es granda.

Alda

Quina accion ? (*Un temps*) Mas... Saique seriás pas emmascat ? Semblas pivelat coma un aucèl qu'a vist la sèrp dins lo bartàs. De qué as donc a mirar sens relambi aquela copèla d'aram ?

Silvano

L'agache pas.

Alda

La veses benlèu pas, mas l'espias. E de qué veses donc aital perdut en aquel sòmi ? Benlèu lo Grasal tant recercat. Silvano, aquò's ben la copa qu'agachas e qu'ensajas de prene per lo Sant Grasal. Entre totas aquelas qu'escrinclèt Mèstre Benvenuto sai que n'i a de mai bèlas.

Silvano

E de qu'enchaut se la copa es pas d'aur.

Alda

Paure Grasal aquel ont los servicials sarravan espingolas e vertelhs acampats tot escobilhant.

Silvano

Es Grasal çò que conten l'onor d'un òme.

Alda

L'onor de quau ?

Silvano

Lo mieu.

Alda

L'onor d'un òme, m'agradariá fòrça de ne véser la color. (*Se sarra de la copa*)

Silvano (*Viu*)

I toquetz pas. Subretot que i a pas res dedins.

Alda

Vertat ! Aquí los òmes : son ben bauges. Prenètz un flòc de fusta, un veire, una copa, un cotèl e ne fasètz lo Dieu de vòstre onor. E fariatz rajar la sang puslèu que de vos desdire. Mas se i a pas res dedins, de qué donc qu'aquò pòt faire a ton onor se lève un pauc la cabucèla.

Silvano

Ai jurat que degús i mandariá la man.

Alda

Jurat a qual ?

Silvano

A la Comtessa.

Alda

A la Comtessa ? E t'i fises ? Se t'a dich d'i pas tocar, aquò's segur per te donar l'idèa d'i anar véser. La coneisse tròp. Aquò's clar coma aiga linda. Escota. De qué pòt i aver dins la copa ? S'es, coma crese, per t'esprovar, a degut i metre un aucèl, coma se fa dins los contes.

Silvano

Cresètz que m'a volgut esprovar ?

Alda

Aquò's segur. Deu aver de besonh de tu per sabe pas de qué. Saique vòl saupre se te pòt fisar quauque messatge. Aquò's aital que fan las reinas. A degut metre dins la copa un aucelon. Solament, lo que coneis lo còp, aquel se daissa pas préner. Ton onor serà sauve, de segur. Avèm pas qu'a enauçar a bèles paucs la cabucèla. Veirem la color d'aquel aucèl e serem antau segur que la comtessa, qu'a degut te remarcar, te vòl préner per son fisèl messatgièr. Vèni. Sarra-te. Mai. Ages pas pus lagui. Mai a me tocar. Aquí.

Silvano

Ai paur que torne.

Alda

Aurem lèu fach.

Silvano

Fasètz doçament.

Alda

(Auça a bèles paucs la cabucèla, la copa estent entre las doas caras)
Vese pas res.

Silvano

Vos l'aviái dich. Barratz lèu, barratz lèu.

Alda

Espèra. Vese ges de pluma.

Silvano

Agachatz que siague pas un reinet.

Alda

Se veiriá. Aquò's curios. Vese quicòm de blanc... Coma de farina... *(Gisclant de rire)* Valent Galahaut, vòstre Grasal èra podrièr... Vòstre onor...

Silvano

Calatz-vos !

Alda

Vòstre onor s'espolsa. Aquò's pas un messatgièr que la Comtessa vòl faire de vos, es un perruquièr ! (*Un temps*) Ò ! de qu'es donc ?

Silvano

De que i a ?

Alda

O ! Espia çò que se ven de pausar sus la polsa blanca ; tota blanca, una pluma mai fina que l'ongla dau deton.

Silvano

Una pluma de colomb ! Auriam degut barrar la fenèstra.

Alda

Es una pluma de gabian.

Silvano

La cal levar. S'avisariá qu'avèm espiat.

Alda (*Manda los dets*)

Espèra.

Silvano (*Dins un crit*)

I tocatz pas ! Vòstre det va cavar un rec dins la polsa.

Alda (*Risent*)

Cal que l'onor siague sens fronzidura.

Silvano

Va tornar. Coma faire ?

Alda

Aquò's facil ; espia ; bufem dessús (*Bufan totes dos ensems*)

Silvano

O, mos uòlhs !

Alda

Tot a volat. Es totescàs se ne demòra un dedal. Cresiái pas la copa tant plena.

Silvano

Siái perdut d'onor. Vos auriái pas degut escotar.

Silvano

Aquò's pas res. Ai de polsa de ris ; anam emplenar tornarmai la copa. Degús se n'avisarà pas.

(*Bruch de pòrta*)

Scèna 12

Don Esteban

(Qu'es dintrat sens èstre vist e qu'a ausit las darrièras paraulas)
De qu'es donc que tot aiçò ?

Alda

Sèt看 plan curiós, Senhor Capitani. Volètz veire çò que i a dins la copa ? Aquí, espiatz. *(Enauça la copa doçament davant la cara de Don Esteban e, entre qu'espia, i bufa als uòlhs lo demai de la polsa)*

Don Esteban

Ai ! Mos uòlhs !

Alda

Sèt看 ben ensenhat, ara, sénher curiós.

Lo Capitani *(Dintran)*

Sèt看 aquí, Don Esteban ; vos cercan de pertot. Davalatz lèu. Vos espèran per las onors. *(Sortisson)*

Silvano

Va lèu tornar. Bailatz-me d'ausida de vòstra polsa. Lèu ! Lèu !

Scèna 13

Alda

Pren aquí mon saquet. Tène la copa. Voja doçament. Aquí.

Silvano

Ara, pausatz-la sus lo còfre ont èra. *(Alda demòra sens moviment, la copa en man e espia Silvano, coma estabosida)* Mas de qu'avètz, subran, a m'espia amb aqueles uòlhs dobèrts coma de flors ?

Alda *(dins un sospir)*

Qu'es grèva, aquela copa ; n'ai lo ponhet que me dól. Junta-me.

Silvano

Coma ?

Alda

Sarra tas mans per que las mieunas s'i repausan. Mas de qué as ? Tos dets tremòlan ; as la fèbre ?

Silvano

De qu'avètz a m'espier aital ?

Alda (*se passa la man al front*)

Sabe pas çò que me ven. Me sembla que te vese coma se t'aviái pas jamai vist. Siatz Silvano, lo domaisèl. Sabiái pas qu'aviatz los uòlhs tant grands e tant fosques.

Silvano (*coma desvariat*)

Aquò's vos, la Comtessina Alda, meraviglia, que me parlatz de la color de mos uòlhs ?

Alda

M'ère pas jamai avisada qu'aviás d'espaldas tant largas nimai qu'aviás d'ancas tant estrechas ; e jogave amb tu a renguetas.

Silvano

Me caliá èstre ben jove e ben innocent per pas comprene qu'èra per ieu un onor sens parièr.

Alda

E chicanavas, encara.

Silvano

Vos prègue de m'o perdonar.

Alda

T'o voldriái perdonar tota la vida

Silvano

Siaguèt donc tant grand pecat ?

Alda

Crese pas que siague estat pecat. Mas sabe pas coma lo recòrd m'es tant doç, nimai perdequé me torna a la mementa lo recòrd d'una ora qu'èra pasmens coma las autras, e qu'ara m'emplena de bonur. Te'n sovenes ?

Silvano

Quora juguèrem als volurs amb los autres e que nos rescondèrem dins la Sala dau Conselh que nos i embarrèron...

Alda

E que i demorèrem, sarrats l'un contra l'autre jos la grand catèdra dau Dòge, tant de temps que durèt lo Conselh.

Silvano

E l'esternut que nos venguèt subran.

Alda

E me quichàvetz lo nas per l'arrestar.

Silvano

E dau rire que nos escanava e que reteniam, manquèrem plan de morir.

Alda

Sabe pas perdequé tot aquò me reven. L'aviái d'a fons delembrat. Èrem sols.

Silvano

Coma uòi. Solament, uòi, ausarai pas mandar la man sus vòstra cara.

Alda

Perdequé ?

Silvano

Per de que deman, benlèu de vèspre, tota la flor de Venècia, los noms mai grands de la Republica tendràn per onor de venir companhs de la Comtessina.

Alda

E ieu voldriái que nos embarren aici, totes dos, que lo temps se pause, relòtges e campanas, e que lo mond, aici, nos delembre mil ans.

Silvano

Aquò's tant segur qu'anariatz pas al balcon bolegar un mocador per que nos vengan desliurar ?

Alda

Voldriái que tota pòrta e tota fenèstra siague aici barrada a tresbarrolhs, e que tot bruch dau mond, a mon lindau, vengue morir.

Silvano

Lo mond vos tornarà lèu reprene, tota.

Alda

Silvano, siás pas, tu, mon Galahaut ? Se per me gardar dau mond siás pas prèste a tot, alara te pòdes anar, pòdes tornar davalat per carrièra...

Silvano

Perdonatz. Davant çò qu'arriba, siái mai esbleugit que s'aviái mirat de cara lo solelh tot un matin. Siái pas qu'un domaisèl.

Alda

E qual creses que me podriái bailar lo plaser qu'ai aquesta ora, d'èstre aquí, ont siái... pròche de tu ?

Silvano

Es perde que sabe que degús al mond me podriá bailar gaug parièra a la que m'emplena lo còr d'aquesta ora, que me sembla somiar, coma au fons de la sòm, e quecrente de veire una pòrta se dobrir, e d'ausir quauque paraula aguda que me vendriá tirar d'enclausiment.

Alda

Ges de poder nos podrà despartir. De quante biais que lo prengue lo mond, i a quicòm que nos tindrà ligats coma son las mans nòstras alentorn d'aquela copa.

Silvano

E s'una pòrta se dobrissiá e se restontissiá quauque votz per la sala, seriá pas que dins lo vuège, aquò seriá una votz que se perdriá dins una sala ont demorariam sauves de tot ligam amb qual que siá.

Alda

Aquel enclausiment que parlas, es el qu'a voidat lo Palais, per que siague a l'entorn de çò que nos adven e que nos fa mai solitaris que se tota vida èra mòrta a nòstre entorn.

Silvano

Nos an bailat lo Palais, la sala, per i èstre sols e que cadun s'embriague d'ausir clantir la votz de l'autre, coma de miralhs que cantan de tot lo clarum que se remandan, e la fenèstra per que lo lum dau jorn se venga remirar dins tos uòlhs e lo balcon per convidar la mar dançaira.

Alda

Nos an liurat lo silenci per que la votz sola que siá pas messorga, la que giscla dau còr quand se dobrís a la vida, se pòsque espelir coma un grand èli blanc dins un òrt d'ombra e de lutz.

Silvano

Ges d'òrt a pas de potz tant fresc coma ta boca.

Alda

Escota aquela patz solemna per salutar aici l'espelison de l'amor.

Silvano

Ausisse res. Quane pas leugièr.

Alda

L'aviás pas ausit que t'aviá déjà vestit las espatlas de son mantèl de seda.

Silvano

L'as vist ?

Alda

N'ai aguda la sentida. Ai agut sa man sus lo copet, e n'es davalat un long fremin caud. As pas res sentit ?

Silvano

S'es fach dins ma vida, d'un còp, cambiament grand. Fins qu'ara, ère coma un tavan que cercava la pòrta de l'estiu. Ara, ai trapat la patz granda, ai trapat lo jorn e lo solelh (*Un temps.*), ai trapat Alda.

Alda

En fòra de nosautres, i a res. Me sentisse amb tu una libertat que me pallèva, coma s'ère tant leugièira qu'una pluma dins lo vent de la mar.

Silvano

Sauves, lo siam.

Alda

Emai se barran las pòrtas.

Silvano

Ges de pòrta clava pas nòstre amor.

(Branca es dintrada e a ausit las cinc darrièiras paraulas)

Scèna 14

Branca

Quand auretz finit, charrarem. Voletz benlèu esperar la Comtessa. Es jorn de fèsta. A vòstre aiset. Una fèsta finís pas jamai sens musica.

Alda

Aimariái puslèu morir que de somiar que çò que vivèm podriá s'anequelir, s'esbeure, e qu'una ombra se podriá mesclar a la lutz d'aquel jorn.

Branca

E lo fasètz a bèl esprèssi.

Silvano

Emai visquèsse mil ans, t'assegure qu'aquela gaug non jamai finirà.

Alda

Sabe, ara, a de que servís lo mond. Es lo vaissèu qu'èra fach per que i espeligue la flor unenca de nòstre amor.

Silvano

Venècia es la reina de la mar. Te baile Venècia per i caminar de ton pas de divessa e de reina.

Branca

Sètz bandats totes dos.

Silvano

Te porgisse la mar per la glorificar de nòstra soletat.

Branca

Una paraula de mai e sòne la Comtessa.

Alda

Ausisse coma un bruch luònh de paraulas, luònh, ben luònh.

Silvano

Aquò's lo bronzinament d'una vèspa que sentís qu'es de tròp e que cèrca la pòrta.

Alda

Vòle èstre amb tu dins lo silenci de la mar. M'estofe entre aquelas parets.

Silvano

Vèni, mon còr.

Branca

Ont anatz ?

Alda

Ausisse de musicas, me sembla que la musica tota dau mond siague a nòstre entorn per sostar mos passes e me faire un seguit. Entendes pas res ?

Silvano

Ausisse la mar que canta e sauta de gaug.

Branca

Un moment !

Alda

Silvano, un moment. Revirem-nos e espiem encara aquelas parets, aquela cambra ont sèm dintrats coma d'enfants que jògan e que ne sortissèm nòvis.

Silvano

Aquel moment s'es espelit coma un degot d'aigatge.

Alda

Me dòu de daissar lo calici ont es espelit.

Silvano

Las parets son las parets qu'an ausit las paraulas unencas.

Alda

Los miralhs, jamai, non delembraràn çò qu'an vist.

Branca

Los podètz agachar. Quand tornaretz, aurette bèu a cercar, i aurá pas que de parets lisas e de miralhs gelats.

Alda

Tant longtemps que Venècia estarà drecha sus las aigas, es de segur que los que passaràn aici podràn pas delembrar la causa granda qu'avenguèt e que i aurà dins los miralhs e dins las pèiras pron de recòrd per que l'esmòu i nègue lo còr, coma quand i a sobèrna.

Silvano

Ara, vèni. La mar nos espèra, expandida a tos pès, te porgissent l'esquina coma un elefant reial, de genolhons per t'aculhir.

Branca

Ont anatz ?

Silvano

Los grands escalièrs que vejèron davalat tant de Dòges van faire silenci per te quitar passar. Per tant grands que sián los Princes de Venècia, ges de glòria pòt pas agandir la corona que l'amor pòt pausar sus ton front...

(Sortisson)

Branca

Aquò, baujum !

(Sortís)

Scèna 15

(*Dintran, cadun d'un costat, la Comtessa e Don Esteban*)

La Comtessa

Capitani !

Don Esteban (*Coma caluc*)

L'avètz pas vista ?

La Comtessa

Quau ?

Don Esteban

Aquela qu'a mon amor.

La Comtessa

Aquela qu'a vòstre amor ? Aquela qu'a vòstre amor ? La volètz veire, e lèu ? Sarratz-vos d'aicí, encara, mai. La veiretz melhor aital. (*I bufa a la cara la polsa qu'es dins la copa*)

Don Esteban

Aquò's una mòda nòva ? Ò ! Tornatz-i ! Me laguiarai pas jamai d'aquel encens. Ai fach de camin per lo mond, vist de femnas de tota raça, e las mai bèlas, e ges m'a pas daïssat delícia tant amara e tant benurosa. Teniái per farandolaires e gratussaires de guitarra los que disián de l'amor qu'èra un pur enclausiment.

La Comtessa (*A despart*)

Es estat lèu fach !

Don Esteban

Me cresiái de tot saupre e sabiái pas qu'èra a Venècia que me caliá tornar per rescontrar aquela delícia desconeguda.

La Comtessa

Aicí siam.

Don Esteban

Coma un jovent per son amor primièr.

La Comtessa

Ges d'autra, d'ara en davant, comptarà pas per vos.

Don Esteban

Tota la nebla de l'oblit enebís mon passat, e davant ieu se dobrís un cèl de lin blau.

La Comtessa

Vos que sabètz tan plan comandar, es que sètz prèste, a tota ora, a clinar vòstre voler davant lo sieu ?

Don Esteban

Prèste a tot, que uòi es lo jorn de la victòria.

La Comtessa (*Triomfanta*)

Uòi es lo jorn de la victòria.

Don Esteban

Aquela de l'amor vertadièr.

La Comtessa

... Escalugant.

Don Esteban

... Qu'o crèma tot.

La Comtessa

Mas, d'ont es vengut aquel amor tant estranjament rabent e nòu ?

Don Esteban

De qué ne sabe ? Per un rebat d'aiga sus una cara, per un risolet, per una man qu'enuça un cibòri, per una nèbla subran sus los uòlhs, lo mond càmbia de color, d'odor e de musica.

La Comtessa

Quana color ?

Don Esteban

Vese pas pus res qu'au travèrs de la color de sos uòlhs, de l'odor de sa carn, dau cant de sa votz.

La Comtessa

Ara, crese plan que l'amor siague un enclausiment. Mas sabètz perdequé l'aimatz ! Es per sa granda beutat ?

Don Esteban

Es pas d'una beutat que fa cridar.

La Comtessa (*Moqueta*)

Ò !

Don Esteban

Aquò's un quicòm coma lo jorn a l'auba, fosc e asardós e mesclat a l'escuresina. E subran, sens saupre coma, òm es negat de lutz, òm vei pas qu'ela.

La Comtessa

Es jove, verai ?

Don Esteban

A l'atge aquel de l'amor.

La Comtessa

L'atge ont l'amor ten tot son prètz, òm ne'n daissa pas pèdre un brieu.

Don Esteban

Ten l'atge ont se pensa pas a l'atge.

La Comtessa

La trobatz tant jove ? Es vertat (*Va au miralh*) que l'amor ten jove. Coma òm se fa d'idèas, lo vielhum... Grandmercé.

Don Esteban

E de qué ?

La Comtessa

Me rejoventissètz.

Don Esteban

Aquò's pas ieu que cal grandmercejar. Es aquela flamba que nos crèma e que baste de ne parlar per que tòrne un brieu lo jovent. Sabe pas çò que s'es fach en ieu, mas l'òme qu'ère es mòrt e me sembla que seriái capable, se deman me comandavan de tornar guerrejar los Turcs, de me rescondre jos de vestits de femna e de demorar dins Venècia per non me despartir d'ela.

La Comtessa

De qué me contatz aquí, Capitani ?

Don Esteban

Perdonatz, Senhora, perdonatz un esclau, mas vos ai pas dich que la vertat, la paura vertat.

La Comtessa (*A despart*)

Aquela femna, èra lo diable. Aquel òme es emmascat. Estonarai lo mond. (*Naut.*) Per l'amor d'ela, disètz, emai la Republica vos mandèsse tornar contra los Turcs, demorariatz a Venècia, còsta d'ela ?

Don Esteban

De segur.

La Comtessa

E s'èra ela que vos fasiái comand de partir tornarmai contra los Sarrasins ?

Don Esteban

Lo gaug de l'escotar seriái mai fòrt que lo maucòr de la daissar.

(Branca es dintrada e cèrca de parlar a la Comtessa. Lo Capitani s'alunha vèrs lo balcon)

Scèna 16

(Los meteisses, Branca)

Branca ?
La Comtessa

Un mot.
Branca

D'ont venètz ?
La Comtessa

Tòrne de luònh. Los ai seguit tant qu'ai poscut. Mas qual sap ont s'arrestaràn.
Branca

De quau parlatz ?
La Comtessa

Vòstra neboda, Senhora, la Comtessina Alda, e Silvano...
Branca

Ma neboda... e Silvano ?...
La Comtessa

Son partits totes dos sus una gondòla.
Branca

De qu'es encara aquela fantasiá ?
La Comtessa

Èran coma d'aucèls enclausits, pivelats un per l'autre.
Branca

Aquò's baujum. Totara encara jogavan coma de manits.
La Comtessa

L'amor, quand vòl, tomba de plomb, coma la tartana.
Branca

La Comtessa

Amorosa, Alda ? Una manida que jogava passat ièr encara amb una peteta, e que fariá pas un pas, defòra dau Palais, sens m'o dire.

Branca

La prima es pas nascuda que florís l'ametlièr. E qual sap s'aquel brigand de Silvano i a pas fach prene quauque beure coma lo vin erbat.

La Comtessa

A vist la vièlha, Silvano ?

Branca

Crese pas.

La Comtessa

Es ara plan segur qu'aquela masca a un pè dins l'infèrn.

Branca

De qué disètz ?

La Comtessa

Lo peis es al fielat.

Branca

Dejà !

La Comtessa

Foguèt lèu fach. Avia tot escàs la polsa als uòlhs e l'aviái aquí, mostós coma de mèl, amb de sospirs coma s'aviái cargat la Crotz dau Dijòus Sant e de paraulas a vos desconsolar per la vida. A ben dich, aquela femna, qu'aquò durariá pas tota la vida ?

Branca

Crese ben.

La Comtessa

Per ara, siái servida. Venècia dins sa glòria tota veirà son mai ufanós Capitani se rabalar a mos genolhs ; e totas aquelas que lo badan, la cara verda de l'enveja davant mon triomfe sens parièr. Mas deman... mas los jorns a venir, es pas d'aquel amor somiaire e bufarèl que sómie.

Branca

L'amor non se govèrna pas.

La Comtessa

E ma neboda disiàtz ?...

Branca

Quand çai tornère, totara, èran totes dos, a se tocar, a se parlar, coma d'amor. Semblava que res i èra de res. I ai parlat. Sabe pas solament se m'an ausit o s'an fach lo semblant de pas ausir.

La Comtessa

E ara ?

Branca

An davalat doçament lo grand escalier, man dins la man, amb aquel pas de los que caminan, entredormits, per las cambras, de nuèch. Son anats fins qu'au Canal, an fach signe a un gondolièr e son partits, luònh, luònh sus l'aiga, sols e coma perduts en un sòmi estrange.

La Comtessa

Ont son anats ?

Branca

Los podiái pas seguir. La gondòla anava tot drech sus l'aiga dins lo rebat dau solelh. Quand los ai pas pus vistes, aviái pas pus dins los uòlhs qu'una granda claror d'aur. Ne trantalhejave.

La Comtessa

Aquò's baujum. (*Un temps*) Aquò's miracle coma aquel es vengut mofle coma un gant. Es vertat qu'es pas lo primièr. I farem faire de camin. Ara, Branca, me gardaràs, que degús se vengue pas mesclar a la convèrsa qu'anèm aver totes dos. Tente pròche d'aicí. Quand te sonarai, vendràs.

(Branca sortís)

Scèna 17

La Comtessa

Vos vaquí ben pensatiu, Capitani. M'avián dich que degús non parlava coma vos. E vaquí que vos agrada de pantaissar coma aqueles galants al còr aclapat de sospirs, per quau somiar es mai aisit que conquistar.

Don Esteban

Èretz aquí, Senhora ?

La Comtessa

Silentosa e presenta, coma l'amor. A de qué somiatz, los uòlhs perduts dins los rebats de l'aiga movedissa ?

Don Esteban

E vos ?

La Comtessa

Ère muda de tant qu'ère embalausida. Muda de veire un sordat tant pausat, e aprefondit dins lo sòmi, un conquistaire tant enclausit qu'un jovent qu'a vist un jorn la cavilha de sa cosina. Cal que l'amor siague un Dieu poderós e l'aimada una vertadièra divessa.

Don Esteban

Divessa ? Ges de mot non podrà jamai dire tot çò qu'es. De qu'es una divessa, còsta de quau acampa tot lo jovent daus matins totes dau mond, tota la gràcia dels àngels ; e que sembla que Venècia aja acampat en ela tota sa flor per la porgir a sos aparaires.

La Comtessa

Ges d'òme, jamai, m'a pas parlat aital.

Don Esteban

Ges de femna, jamai, non podrà l'agandir.

La Comtessa

E agachatz totjorn la mar. Viratz-vos, un pauquet, que pòsque veire aqueles uòlhs que tant plan sabon espiar.

Don Esteban

Ai los uòlhs escalustrats, coma s'aviái tròp devistat lo solelh. Tota cara me sembla freja.

La Comtessa

Sabiái pas aquel mau tant terrible.

Don Esteban

Es benlèu qu'aquel mau, l'avètz pas jamai esprovat.

La Comtessa

M'ère servada per aquel amor grand que deu faire treslusir encara mai la glòria de Venècia.

Don Esteban

Es una grand patz de se saupre aimat e qu'òm es dos a s'aimar ; e qu'òm se deu pas cercar a través lo freg dau mond coma los talhons despartits de la sèrp.

La Comtessa

La patz mai granda es d'èstre segur de l'autre ; es de saupre que çò qu'òm volonta es ja coma fach e qu'òm es lo mèstre de l'esclau.

Don Esteban

Son doças las cadenas de l'amor.

La Comtessa

Mon aimat me daissarà pas de tot lo jorn.

Don Esteban

Benurosa astrada !

La Comtessa

Mas vòle pas que sa sentida se posque anequeir dins son còr. Cranhirai l'acostumança. La vòlha mai granda ven dau patiment.

Don Esteban

Ne siái plan avisat.

La Comtessa

Vòle qu'a bèl deman, mon aimat tòrne sus un vaissèu en partença per las isclas e que se n'ane avau prene la velha de cara als Sarrasins.

Don Esteban

Vòstre còr es crudèl. Me dòu de creire que son comand siague entendut.

La Comtessa

De qué me disètz aquí, Capitani ? Me sembla pasmens d'aver parlat clar. E me sembla qu'ai ausit que se vòstra aimada vos fasiá comand de tornar guerrejar los Maures, lo bonur de li plaire seriá mai grand per vos que lo maucòr de la daissar.

Don Esteban

Sai que, Senhora. Mas degús encara m'a pas pregat de me n'anar.

La Comtessa

Cresiái pasmens d'aver parlat clar. Quand comande m'agrada de me veire escotada.

Don Esteban

Se sabiái quau es vòstre esclau, me fariái un devèr d'i portar vòstre comand, mas, per ieu, me perdonaretz se demòre encara a cercar lo demòni bèl que me vojèt son amor dins la sang.

La Comtessa

Cresiái pasmens d'èstre davant vòstres uòlhs.

Don Esteban

De qué disètz ?... Avètz poscut creire ?... (*Un temps*) Sai que coneisse res au mond de mai bèu que la cara de la luna quand escala la nuòch dins l'escuresina dau cèl e que son rebat fa un camin de sòmi e de glòria sus la mar ; mas quand ven lo solelh, coma sembla tèuna e palla, aquela divessa de l'ombra. Ges de mesprètz, Senhora... En d'autres temps, segur, vòstra beutat m'auriá enclausit. Mas còsta de l'astre que vejère e

que son treslutz m'enlusernèt per la vida, sètz bèla, sai que, coma aquela luna que sap èstre reina entre las estèlas e las belugas movedissas de la mar. Perdonatz se l'azard de las paraulas vos a fach creire qu'èra vos. Pòsque lo que vos aima aver pron de coratge per escotar vòstre crudèl comand. Urós encara el qu'a pas qu'a escotar. Ieu, es a campejar l'amor que me cal córrer. Vos saludi, Senhora, voldriái èstre tant segur e suau coma vos. *(Sortís)*

La Comtessa (sola)

Cercar l'amor ? Quane amor ? De quau parla ? Adonc, es pas ieu ? Coma un baug, somiaire, mièg-perdut en sos pensars, es ben coma a dich aquela femna. Mas, se la cèrca, aquò's pas nimai la Marquesa. Es pas aici que la cercariá. N'i a per venir bauja. Es pasmens ieu que i ai escampat la polsa als uòlhs. E ara me fugís. S'èra pas coma es, a mitat abestit d'un amor estranh, m'auriá rigut au nas. M'auriá pas fisat tot çò que m'a dich. Seriaí venguda tant lorda, d'un còp ? Amb sa luna e sas estèlas, aquel baug ! Mas me cal saupre quau es que cèrca aital, o ma vergonha complida, de vèspre.

Branca ! Branca !

Branca

Mestressa !

La Comtessa

As pas vist ont anava lo Capitani ?

Branca

L'ai vist de luònh que reballava pels escalièrs, dins la cort, coma un qu'espèra.

La Comtessa

Es donc aici que se pensa de la trobar.

Branca

Quau, Senhora ?

La Comtessa

La que n'es baug.

Branca

Mas... e vos ?

La Comtessa

Ieu ? Fa de ieu la luna e las estèlas ; te sabe, ieu ?

Branca

Es baug, cap e tot.

La Comtessa

Entre que l'autra es lo solelh.

Branca

L'autra ? Quina altra ?

La Comtessa

Mas siás nècia d'a fons. Se la coneissiái, la cercariái pas.

Branca

S'ai plan compres, quauqu'un mai i aurà bufat als uòlhs.

La Comtessa

Aquò's ieu, qu'ai bufat. La vièlha m'a enganat.

Branca

Perdonatz. Cuòissa-d'àngel engana pas jamai la que la paga. Jamai.

La Comtessa

Coma que siague, lo bèl Capitani, de vèspre, se va passejar au braç d'una outra. Serai anuèch mai escura e delembrada qu'una vièlha a tres caissals. D'autres riràn, d'autres auràn per elas tot lo rebat de la fèsta e l'orgulh esclairarà d'autres caras que la mieuna.

Branca

Esperatz. Quand siái partida amb la vièlha, de qu'avètz fach de la copa ?

La Comtessa

L'ai pausada sul còfre.

Branca

E l'avètz daissada aquí ?

La Comtessa

L'ai daissada un brieu, dau temps que cercave lo Capitani e que l'esperave a la pòrta dau Conselh de la Mar. Mas aviái dich a Silvano de la gardar.

Branca

A Silvano ? Tant me diretz.

La Comtessa

De qué ?

Branca

Quand siatz tornada, i aviá quauqu'un, per gardar la copa ?

La Comtessa

Degús. Es vrai. Ère tant laguiosa de mon espèra que me ne siái pas solament avisada.

Branca

Se los aviatz vistes coma los vejère, auriatz ges de dobte sus çò qu'es arribat. Aviatz dich a Silvano que la copa èra preciosa.

La Comtessa

Auriá pas degut li faire que li caliá pas tocar.

Branca

Li avètz dich aquò, tanben ? Èra segur. La Comtessina es venguda. A totes dos, an agut lèu fach de véser çò qu'aurián pas jamai degut veire.

La Comtessa

Sabián pas çò qu'èra.

Branca

Una fenèstra dobèrta, un ventolet, a quinze ans, ne cal pas mai per que flambe la beluga.

La Comtessa

Quana vergonha !

Branca

De manits !

La Comtessa

Quana vergonha, de vèspre. L'eròi de la fèsta tant estrangier per ieu que s'ère la mai traça d'aquelas marquesas qu'òm passeja lo tantòst au solelh dels palaises per rescaufar d'òsses tant freges coma lo maubre de son mausolèu. Tot çò que pòt i aver dins Venècia de femnas malautas d'enveja per tot çò que l'amor m'a bailat dempuòi tant d'annadas va faire espelir son triomfe. Ai ! Se'n parlarà, de mon desfèci, mai naut encara que de la guèrra e de la victòria. Siái finida. Siái desonorada. (*Un temps.*) Per faire delembrar tala vergonha, per que pòsque anar encara dins Venècia, lo front naut, caldriá quicòm de terrible, de pron fòrt per desvirar de ieu las voses dau desaïci, e aqueles agaches ont lo revenge ritz coma una flamba verda... Caldriá una altra guèrra, l'amenaça tornarmai dau Sarrasin que faga davalalar las paurs dins las mesolas d'aquela cacibralha. Òc, ailàs !... Mas es solament de uòi que comença la patz, uòi que comença la tièira sens fin de longs meses de vergonha e de ràbia ; puslèu morir, o d'ausir se barrar dins mon esquina la pòrta nègra d'una clastra. Quanta misèria, Branca !

Branca

Ò, ploratz pas, mestressa. Tot es tant lèu delembrat en aquesta vila. E puòi, escotatz. Disètz : la Patz ?...La Patz a lo mau de Nòstre-Sénher : abans qu'aja cantat lo gal de l'auga, l'auràn renegat tres còps.

FIN